

תורה ותפלה, ומהדיבורים שלו נעשה מלבושים להשי"ת וד"ל. וזה פי' בזה כי בשעה שיצאו ממצרים יצא הדעת מהגלות, כמ"ש למען תדעון כי אני ה', ונראות ונגלות אלהותו ומלכותו בזה הזמן, א"כ כל שבעת ימים שהיו אוכלים מצה, ונעשו דיבורים של מצה, א"כ הוא מלביש א"ע ממלבושי המצה, כמו המלך בשעה שנעשה מלך. וזה פירוש התירוץ כמו שהמלך אינו הולך במלבושים הטובים מכולם כ"א בעת שנעשה מלך, כן הוא כאן.

(א"צ סד)

מֵה שאין אוכלין חמץ בפסח, כי החמץ בא מכח הרוח, וזמ"ש אין רשאים לעשות מצות תחת אויר השמים, כי אנו היינו באותה

איתא בזה, מצה מיכלא דאסוותא. והקשה למה לא נאכל מצה כל השנה. ותירוץ: משל למלך בעת שנעשה מלך, היה מלובש בבגדים טובים יותר מכולם, ולשנה הבאה ביום זה הולך מלובש גם כן בהם, פי' כי האדם בשעה שהוא אוכל הוא מעלה דיבורים, כי הכל נבראו בדיבורים של הקב"ה, ואין דיבור בלא אותיות, נמצא האותיות הם החיות של כל הנבראים, עד"מ השלשה אותיות של חטה הוא חיות שלה עצמה, כי כן כתיב ויחוו את אלהים ויאכלו וישתו, פי' ויחוו את, כ"ב אתוון מא' עד ת', כי הכ"ב אתוון הם החיות והצורה של כל הנבראים, ויאכלו וישתו, הצורה של כל הנבראים, בלא החומר, וכשאדם אוכל אותו נתחזק כוחו מחמת המאכלים, ויש לו כח לדבר דיבורים של

השעה במדריגת אלמים, כאמרו מי כמוך באלים, באלמים. והדיבור בא מהתפשט הרוח, כדכתיב רוח ה' דיבר בי, לכן לא היו משיגין החמץ כי הוא מרוח, ולא היה לתקן מדריגת הרוח. אלם הוא לשון או אלם או עור, ועוד מורה על לשון קשר, כמו מאלמים אלומים, כי הדיבור וההליכה של התינוק באין כאחד, והוא במשמעות הלשון אם הוא אלם, שאינו יכול לדבר עדיין הוא נקשר שאינו יכול להלוך, ולכן באותו זמן שהיינו אלמים, כתיב ופסח ה' על בתי ב"י, והוא מורה על ההליכה, כי האב מלביש א"ע במדריגת הבן.

(א"צ כו)

נתגלה עולם המחשבה ביציאת מצרים, דהיינו שחושב בעצמך ישראל שהם במצרים. המחשבה שהיא הבינה, נפלו כל הקליפות, וזו היא ברכתא דרב המנונא סבא, קב"ה יפקח עינו עלך, כיון שהשי"ת חושב בו אז האדם בעולם המחשבה הרצון, ומשם כל וותרניתא.

(א"צ)

אדמו"ר בוצינא קדישא מו"ה דוב בער זצ"ל אמר שנס נגלה כמו במצרים נקרא יום שמאיר לכל ונס נסתר כמו בחנוכה ופורים נקרא לילה שאינו ידוע לכל כמו לילה שהיא חושך, ואינה מאירה לכל.

(קדושת לוי, קדושה חמישית)

חכם מה הוא אומר, מה הוא, ומה משיג החכמה.

(א"צ)

הרב הקדוש בוצינא קדישא מו"ה דוב בער זצ"ל, מתחילה עובדי עבודה זרה היו

אבותינו, נקרא חכמה בינה דעת, והדעת היא המבדילה בין האור, מעשיהם של צדיקים, ובין החושך, מעשיהם של הרשעים, וכיון שהדעת היתה בגלות, היו עובדין השי"ת בהנאת עצמן ג"כ, והוא עבודה זרה, ועכשיו קרבנו המקום לעבודתו שנתגלחה בחי' הדעת ועובדין את השי"ת לבד, עכ"ד ודפח"ח.

(אורח לחיים, בא)

בשם המגיד זללה"ה היה אומר, מתחילה עובדי ע"ז היו אבותינו ועכשיו קרבנו המקום לעבודתו, ופירש, מתחילה, טרם בואו אל שכל האמת, עובד עם מחשבותיו, דהיינו מחשבות אהבה ויראה והתפארות, אוהב אהבה זולת הבורא או יראה זולתו, והתפארות באין הם על הלב, שזה נקרא עבודה זרה. זר ונכריה מאתו יתברך, שאינו נוגע לעבודתו כלום, כיון שנבער מדעת ואין נוגע לו להבחין בין טוב לרע, ועכשיו כשבא אל השכל האמיתי, קרבנו המקום לעבוד עם אותן המחשבות בעצמם. עבודתו עבודת גבוה, לאהוב אותו יתברך ולירא יראת הרוממות. (אור המאיר, שבועות)

שמעתי מהמגיד זללה"ה שביאר, שגם עתה כל אדם טרם בואו אל שכל האמיתי לפנות מחשבותיו אל עבודתו בתמים, אזי עבודתו באמת נכריה, ומעשהו זר לאהוב אהבה זרה ולירא יראה זרה, וכן להתפאר זולת תפארת הבורא ב"ה וב"ש, ושלושה מחשבות אלו, אהבה יראה ותפארת, הן המה מדות האבות ראשונים בחי' חגי"ת כנודע. וכן בכל איש הישראלי ג' מחשבות חגי"ת, אהבה ויראה ותפארת המה בחי' אבותינו, היו עובדים עם אלו המחשבות בעצמם, ע"ז הורה מהבורא ב"ה בהעדר הדעת מה היא אהבה או יראה או בחי' התפארות, ועכשיו אחר

דין, וזה מ"ש את היד הגדולה, אהבה אשר עשה ה' במצרים זה דינין שבתוך אהבה. וזה ביד חזקה, שבתוך אהבה, ובמורא גדול, למה כתיב גדול, דהא מורא הוא דין נוקבא היל"ל הגדולה, אך דכאשר היא כביית בעלה אינה בורשה להיותה המיד עמו, ולכך כתיב לשון זכר, להורות שהיא תמיד עם בעלה, וזה גילוי שכינה, שיש התגלות השכינה, וד"ל.

(א"ת ; א"צ)

כמה מעלות טובות למקום עלינו, כי מקום הוא קיום, כמ"ש רז"ל הוא מקומו של עולם, וכל האומות קיומם מהשרים, אבל אנו ע"י הקב"ה בעצמו, לכך יש ט"ו פעמים, דהיינו נגד ט"ו מדריגות שבא להם במצרים מיה, ויה הוא ט"ו, וא"ל שזה ב' רמזים, א', יה מספרם ט"ו, ועוד, יה בג' מלואים, הם ט"ו אותיות.

(א"צ לס')

שבא אל השכל לדעת במושכלות, קרבנו המקום עם פרטי מחשבות לעבודתו דייקא, ולא עבודה וזה נזכריה מעבודותיהם, כי בהעדר הדעת אפילו עובד את הבורא אינו יודע בין ימינו לשמאלו, ואין זה אהבה ויראה כ"א תערובות חמץ, ואינו יודע מה שאהבה נפשו.

(אור המאיר, פסח)

אנוס ע"פ הדיבור. שמעתי אומרים מפי הרב המאה"ג איש אלקי מהו דוב בער, מ"מ דק"ק מזריטש, דברית הלשון פוגם ברית המעור, וז"א וירד מצרים, היינו בקליפות, אנוס ע"י קרי והוא בא לו ע"פ הדיבור, שפוגם ברית הלשון.

(חלקת בנימין)

ריוציאנו ה' ממצרים זכר, זה גילוי שכינה. במלך שכולו טוב אין שייך דין אצלו, אבל אם אין עושין כלום לבגיו עושה